

переробку та постачання сільськогосподарської органічної продукції. До того ж дрібнотоварні виробники із власною продукцією залишаються поза основними заготівельно-збутовими ланцюгами на внутрішньому ринку. Тому в подальшому перспективним напрямом розвитку ринку збуту органічної продукції є створення кооперативів, які об'єднуюватимуть органічні дрібнотоварні господарства. Виходячи з цього, потрібно і надалі розглядати питання перспективи розвитку та моделей функціонування збутових кооперативів на ринку сільськогосподарської органічної продукції.

Бібліографічні посилання:

1. Органік в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.com.ua>.
2. Маслак О.М. Формування ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 10. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/issue-10-2016>
3. Маслак О.М. Дослідження проблем розвитку кооперації на ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні / Економіка і суспільство. 2017. №9. с.276-281
4. Україна стане одним зі світових лідерів із виробництва органічної продукції [Електронний ресурс] // Інформаційний бюлетень. – 2012. – 4верес. – Режим доступу: <http://www.info-kmu.com.ua/2013-09-04-000000am/article/15902467.html>.
5. Фоменко Л.Г. Збутовий кооператив як чинник підвищення ефективної політики малих сільськогосподарських підприємств / Л.Г. Фоменко // Електронна бібліотека «Наукове товариство Івана Кушніра» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=71608>
6. Довідка про фінансування видатків Мінагрополітики України за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету України у 2017 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
7. Бурляй О. Л., Коваленко О. С. Кооперація у збутовій діяльності як засіб підвищення ефективності функціонування садівницьких підприємств / науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія; Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2014. Вип.200(1).с.47-55.

Сіверська Анна Сергіївна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Карпенко Роман Валерійович

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВИХОДУ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІ РИНКИ

АПК України на державному рівні відноситься до стратегічно-важливих галузей вітчизняної економіки. Так, за даними Державного комітету статистики України, галузь створює 12 % ВВП, а продовольчі товари та сільськогосподарська продукція займають понад 40 % у структурі експорту. Наша держава постачає аграрну продукцію в понад 190 країн світу. Конкуренентоспроможність аграрної продукції на світових ринках, особливо з високою часткою доданої вартості, може сприяти розвитку вітчизняної економіки, забезпечити реалізацію національних інтересів нашої країни. Тому вивчення експортного потенціалу, виявлення проблем, з якими зіштовхуються вітчизняні аграрні підприємства при виході на зовнішні ринки, пошук шляхів підвищення експортної конкурентоспроможності українських агровиробників є важливою й актуальною проблемою.

Експортний потенціал можна визначити як спроможність аграрного сектору та його галузей виробляти конкурентоздатні на світовому ринку товари шляхом

використання як порівняльних національних переваг, так і нових конкурентних переваг, заснованих на досягненні науково-технічного прогресу [1]. Слід відзначити, що Україна має величезний природний та ресурсний потенціал для розвитку і збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. Передусім, це обумовлено її географічним розташуванням. Наша країна знаходиться в центральній частині Східної Європи, має можливість розвитку як європейського ринку, так і ринку країн Близького Сходу, Північної Африки та країн пострадянського простору. Помірно континентальний клімат з достатньою кількістю опадів сприятливо впливає на урожайність сільськогосподарської продукції. За оцінками експертів, українські чорноземи є найкращими в світі за своїми фізичними, агрохімічними та мінералогічними властивостями. На території України зосереджено 60,4 млн. га чорноземів, з яких на сільськогосподарські угіддя припадає 69 %. За даними Міністерства аграрної політики і продовольства України, фактичні обсяги виробництва аграрної продукції в 2,5 рази перевищують обсяги внутрішнього споживання [2], що, в свою чергу, створює перспективи до збільшення і розширення її експорту. Експортний потенціал вітчизняного АПК посилюється також неминучим і поступовим інтеграційним процесом, який ми спостерігаємо з 2008 року зі вступом України в СОТ та підписанням у 2014 р. Угоди про асоціацію з ЄС, що набрала повної чинності у 2017 році і передбачає створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським союзом. Дана угода забезпечує скасування митних тарифів по більшості товарних груп з обох сторін.

Проте, незважаючи на всі вагомі і позитивні фактори до розвитку й накопичення експортного потенціалу, більшість вітчизняних аграрних підприємств виявилися не готовими до конкурентної боротьби на зовнішніх ринках, то ж вітчизняний аграрний сектор недостатньою мірою інтегрований у зовнішній торгівельний простір. Це зумовлено такими невирішеними проблемами: 1) нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках внаслідок незавершеності процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів, значних коливань цін на сировинні товари, нестійкості торговельних відносин з країнами-імпортерами на фоні значного посилення вимог споживачів до споживчих і екологічних характеристик продукції; 2) недосконалі державна політика у сфері експорту. В Україні майже відсутні державні механізми стимулювання зовнішньо-торгівельних відносин. Це обумовлено застосуванням обмежуючих чинників: мита та податків, експортних квот, заборони продажу за кордон певних груп товарів. Через наявне в нашій країні потужне лоббі інтересів монополістів, існують істотні перешкоди для виходу на міжнародні ринки малих і середніх підприємств; 3) нерозвинутість логістичної аграрної інфраструктури. Незважаючи на те, що за даними Світового банку щодо логістичної ефективності, Україна піднялася у 2018 році в рейтингу Logistics Performance Index (LPI) на 14 позицій і посіла 66 місце зі 160 країн, розвиток аграрної логістики все ще істотно відстає від потреб ринку. Недостатній рівень забезпечення сільгоспвиробників сховищами для зберігання зернової та плодоовочевої продукції, нестача у сховищах для зберігання

зернових, регулярне зростання цін на залізничні перевезення, низька якість послуг через зношений парк залізничних вагонів, дефіцит спеціалізованого автотранспорту тощо є причиною того, що індекс ефективності логістики в Україні на 40 % є нижчим, ніж у країнах-лідерах. Внаслідок цього втрати продукції АПК в Україні сягають до 1/3 річного обсягу її виробництва [3]. Наприклад, у зерновому секторі України логістичні витрати в розрахунку на 1 тону зерна в півтора рази вищі, ніж у США, Франції чи Німеччині [4]; 4) орієнтація вітчизняних підприємців на виготовлення та збут сировини з низькою доданою вартістю. Серед причин можна назвати відсутність приміщень для зберігання сировини, а також бажання підприємців отримати прибуток у найкоротший термін; 5) різкі, часті й непередбачувані зміни курсу національної валюти.

Девальвація національної валюти провокує невизначеність економічної ситуації. Так, з одного боку, вона стимулює збільшення обсягів експорту, а з іншого – нестабільність національної валюти спричиняє відтік інвестицій за кордон. На думку експертів, подальша девальвація негативно вплине на

конкурентоспроможність українських товарів через високі показники імпортоємності. Це може призвести до скорочення обсягів валютних надходжень у країну та до втрати деяких зовнішніх ринків. Цей перелік проблем можна доповнити недостатністю кваліфікованих кадрів у сфері зовнішньоекономічних відносин, небажанням багатьох вітчизняних підприємств до впровадження інноваційних технологій, підвищення ефективності виробництва, недосконалістю координації на зовнішніх ринках. Для підвищення ефективності розвитку аграрного сектору економіки України, розширення його експортного потенціалу необхідною є нагальна реалізація таких завдань:– налагодження системи сертифікації та стандартизації продукції відповідно до міжнародних норм;– удосконалення законодавчої бази для стимулювання і підтримки суб'єктів господарювання, які здійснюють експортно-імпортні операції у сфері АПК;– уніфікація й удосконалення митно-тарифної політики; створення інформаційної підтримки для моніторингу зовнішнього і внутрішнього ринків, інформаційне стимулювання участі вітчизняних підприємств у міжнародних виставках аграрної продукції;– розвиток і покращення транспортної інфраструктури для збільшення частки готової продукції у структурі експорту;– об'єднання і кооперація експортерів, особливо це стосується малих фермерських господарств, які поодиночки не можуть вступати в конкурентну боротьбу на зовнішніх ринках;– зміцнення курсу національної валюти;– розробка навчальних програм для підвищення кваліфікації підприємців і працівників галузі тощо.

Бібліографічні посилання:

1. Бойко С.М. Експортний потенціал ринку насіння соняшнику та продуктів його переробки.// Автореферат дис.на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук [Електронний ресурс] – Джерело доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?..
2. Міністерство аграрної політики і продовольства України: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
3. Проблеми розвитку аграрного виробництва в Україні і перспективні напрями використання аграрного потенціалу держави для підвищення рівня продовольчої безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/agrame_vurobnustvo -07e8a.pdf
4. 5 головних перешкод на шляху українського експортера / [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/297-5-golovnih-pereshkod-na-shlyahu-ukrayinskogo-eksportera>